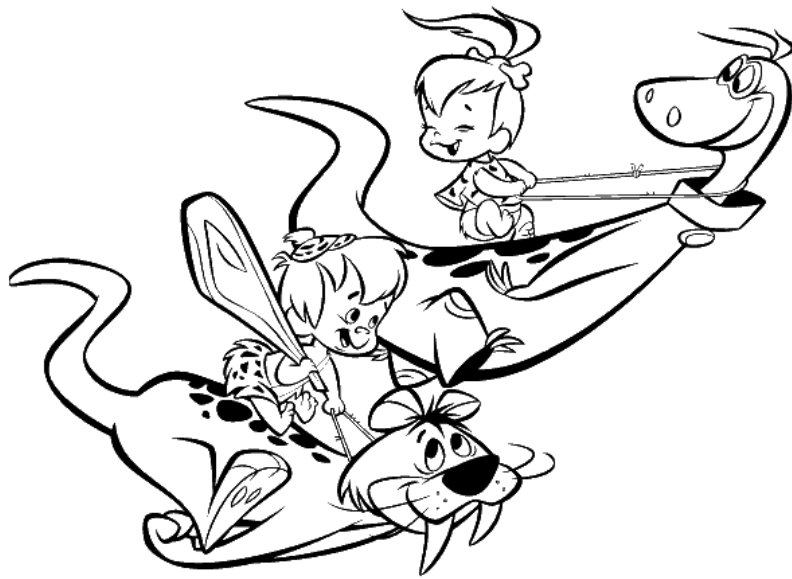

APRENC I EM DIVERTEIXO AMB EL MEU CAP D'HOMO SAPIENS SAPIENS

NOM I COGNOMS de l'ARQUEÒLEG/A:

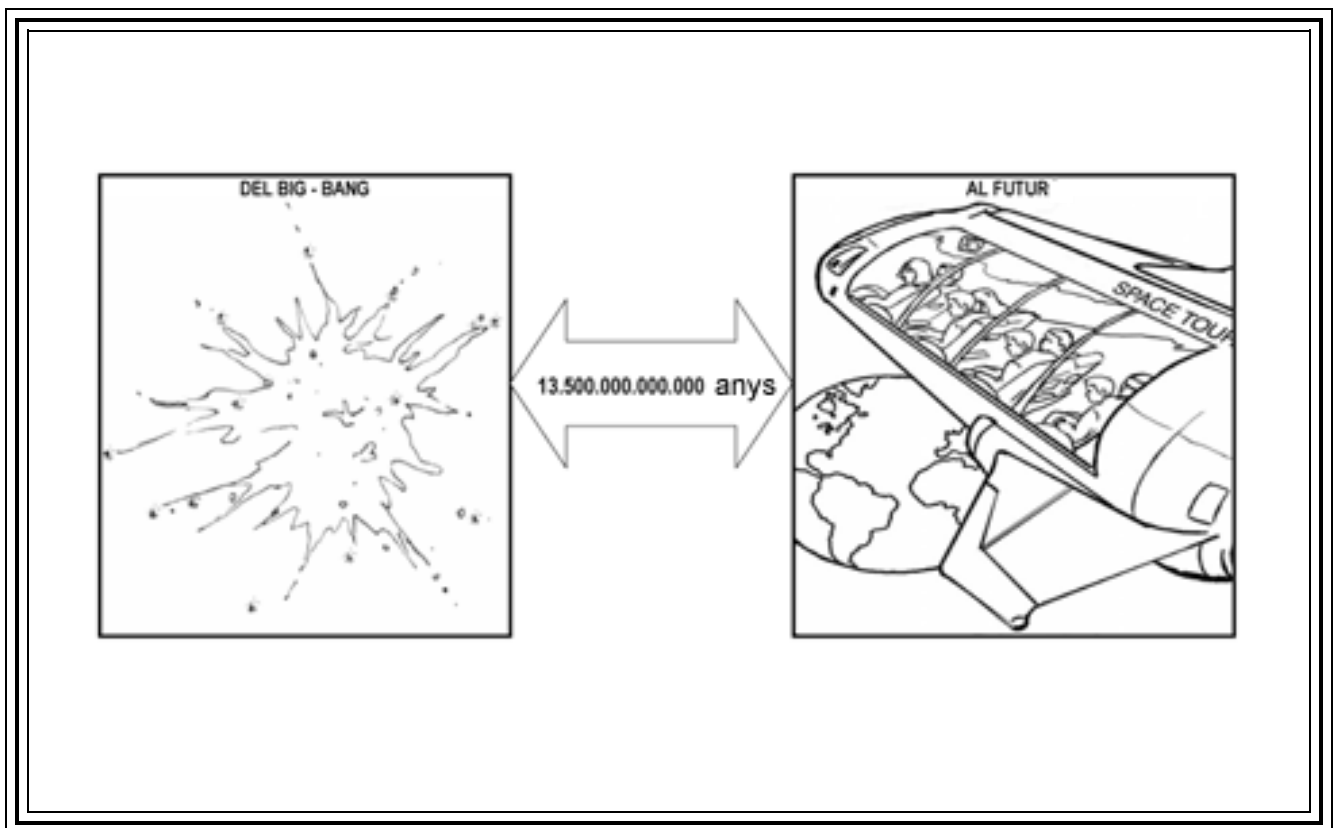
CURS:

NIVELL:

ASSIGNATURA:

DATA:

PRESENTACIÓ DE LA HISTÒRIA

ELS PRIMERS INSTANTS

El nostre univers va néixer d'una gran explosió, el **BIG-BANG**. Abans no existia res, solament el RES absolut, unimaginable per al nostre enteniment humà. I de cop, hi hagué una gran concentració d'energia.

Això succeí fa **vint milions d'anys**. En fraccions de segon, l'energia es va transformar en matèria. D'una densitat increïble, tot el nostre Univers concentrat en un didal. La temperatura era de milers de milions de graus. Com a conseqüència de l'explosió, la matèria començà a estendre's, a allunyar-se del punt inicial. Allò va ser el començament de l'expansió de l'Univers que encara **NO HA ACABAT**.

Alguns científics pensen que aquesta expansió no tindrà fi. Altres creuen que la força de l'expansió originada pel Big-Bang es debilitarà i que la força d'atracció que exerceix el centre de l'Univers sobre les galàxies serà més fort i el nostre Univers es contraurà i s'enderrocarà sobre ell mateix.

Cap d'aquestes teories permet respondre a l'única i veritable pregunta: **COM VA COMENÇAR TOT?**

ELS PRIMERS INSTANTS

Immediatament després de l'explosió, l'Univers era una sopa calenta de matèria i energia. Començà l'expansió. La temperatura baixà uns quants milers de milions de graus cada mil milionèsima de segon. Les constants variacions de pressió i temperatura provocaren modificacions en les partícules elementals de matèria i energia. L'Univers es tornà inestable i s'inflà ràpidament, la gravitació començà a reduir l'expansió.

Una mil milionèsima de segon després del Big-Bang, aparegueren els primers elements de la matèria que coneixem.

Uns segons més tard, s'uniren dos protons i dos neutrons i originaren el primer nucli d'heli. La temperatura era de 3.000.000 °C.

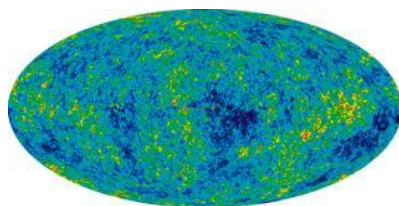
Un minut després, la pèrdua de densitat va permetre que els electrons girassin al voltant dels nuclis atòmics, així es formaren els primers àtoms d'hidrogen i després d'heli.

Després de cinc minuts, l'Univers es va estendre i es refredà més lentament, durant un milió d'anys la temperatura baixà 3.000 graus. Això va permetre el naixement dels estels.

550.000 anys després del Big-Bang, l'hidrogen i l'heli s'uniren formant grumolls gegants.

Passats uns altres 550.000 anys, els estels s'agruparen en el centre d'aquells grumolls.

Tres mil milions d'anys després, els cúmuls d'estels es fusionaren per donar lloc a les protogalàxies que, a causa de la gravitació, es convertiren en les galàxies actuals.

PREHISTÒRIA

SEGLE II
aC

SEGLE I
aC

SEGLE I

SEGLE II

SEGLE III

SEGLE IV

SEGLE V

EDAT ANTIGA

SEGLE VI

SEGLE VII

SEGLE VIII

SEGLE IX

SEGLE X

SEGLE XI

SEGLE XII

SEGLE XIII

SEGLE XIV

SEGLE XV

EDAT MITJANA

SEGLE XVI

SEGLE XVII

SEGLE XVIII

EDAT MODERNA

SEGLE XIX

SEGLE XX

EDAT CONTEMPORÀNIA

Les EDATS de la HISTÒRIA

1. Fes la lectura, molt atenta d'aquest text sobre la història. Subratlla allò que creus important.

La **història** és la narració del conjunt de fets que han succeït a la humanitat en el passat i la ciència que estudia aquests fets. Les persones que es dediquen a l'estudi de la història són els **historiadors**.

La major part de la història de la humanitat és desconeguda. Dels primers temps dels humans a la Terra pràcticament no en queden vestigis. Les restes que donen informació sobre la vida i els fets d'èpoques passades són més nombrosos com més a prop són de l'actualitat. Cal tenir present, a més, que els humans van trigar molts segles a inventar l'escriptura i, per tant, a deixar documents escrits.

Els historiadors del segle XIX van considerar que la història començava a partir dels primers documents escrits, i van anomenar tots els temps anteriors prehistòria. La **prehistòria** és, doncs, el temps anterior a la història, és a dir, a l'aparició de l'escriptura.

La prehistòria comprèn el període que va des de l'origen de la humanitat fins al 4000 aC o 2500 aC aproximadament segons l'indret. La prehistòria es pot dividir en diferents períodes. El **paleolític inferior** comprèn des de l'aparició dels primers humans, fa aproximadament uns 300.000 anys, fins a uns 100.000 anys. El **paleolític mitjà**, des de fa 100.000 anys fins a uns 35.000 anys. I el **paleolític superior** des de fa uns 35.000 anys fins al 8000 aC, aproximadament. L'últim període de la prehistòria és el **neolític**, que inclou des del 8000 aC fins al 4000 aC i 2500 aC segons la zona.

Així mateix, els historiadors van dividir el temps històric en diferents períodes, anomenats **edats** o **eres**. Cada edat comença amb un fet històric remarcable.

L'**edat antiga** s'estén des de l'aparició de l'escriptura, entre el 4000 aC i el 2500 aC segons la zona, fins a la caiguda de l'imperi Romà, cap a l'any 475 dC. L'**edat mitjana**, des del 476 dC fins al descobriment d'Amèrica, l'any 1492. L'**edat moderna**, des de 1492 fins a l'inici de la Revolució Francesa, el 1789. L'**edat contemporània**, des del 1789 fins a l'actualitat.

La Terra es va formar molt abans que hi aparegués la vida i moltíssims anys abans de l'inici de la humanitat, fa uns 4.500 milions d'anys. Per això, quan es parla de les persones es fa referència al temps històric, i quan es parla de la Terra es fa referència al temps geològic.

2. Ara, contesta aquestes preguntes:

- Què és la història?

- Qui són els encarregats d'estudiar-la?

- Quan diuen que comença la HISTÒRIA?

- Llavors, què és la PREHISTÒRIA?

- Quines són les 5 grans etapes de la HISTÒRIA DE LA HUMANITAT?

3. Relaciona les diferents etapes històriques amb aquell esdeveniment que va suposar la seva aparició:

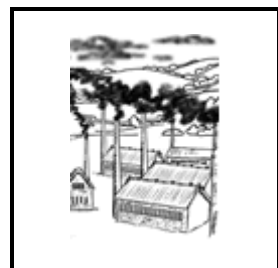
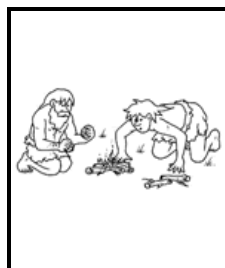
PREHISTÒRIA

EDAT ANTIGA

EDAT MITJANA

EDAT MODERNA

EDAT CONTEMPORÀNIA

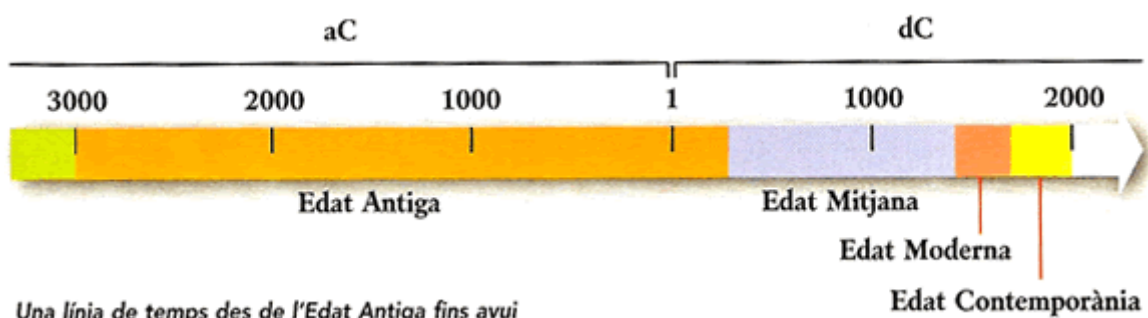
LA DIVISIÓ DE LA HISTÒRIA

La història és l'estudi d'alguns fets del passat des dels primers éssers humans fins a l'actualitat. Els historiadors han dividit la història en cinc grans períodes o edats:

- la **Prehistòria** (des de l'inici fins al 3000 aC);
- l'**Edat Antiga** (del 3000 aC al 476 dC);
- l'**Edat Mitjana** (del 476 al 1492 dC);
- l'**Edat Moderna** (del 1492 al 1789);
- l'**Edat Contemporània** (des del 1789 fins avui).

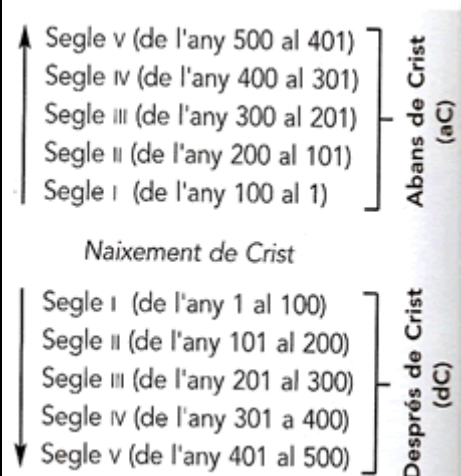
Per representar el pas del temps se sol utilitzar l'eix **cronològic** o **línia del temps**.

Consisteix a fer una línia separada per segments. Segments iguals corresponen a períodes de temps iguals.

Els anys de la història es compten des del naixement de Jesucrist. És l'any 1. Els anys anteriors es compten com si fossin negatius, a l'inrevés. Si un fet ha passat abans del naixement de Jesucrist posem l'abreviació **aC**, que vol dir "abans de Crist". Si el fet ha passat després de Crist, posem l'abreviació **dC** (després de Crist).

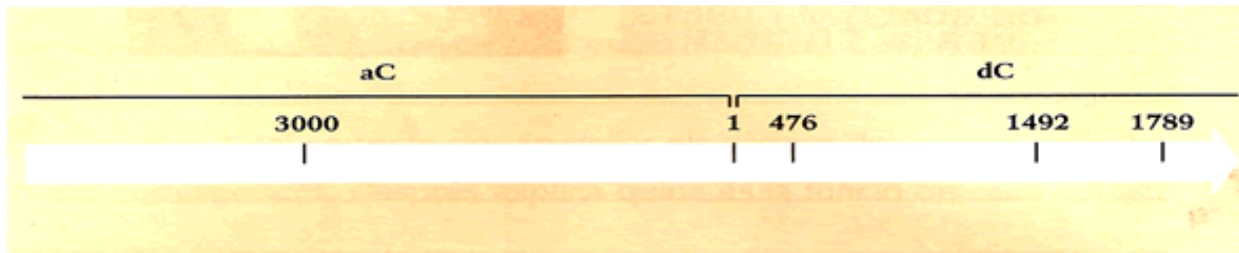
Les unitats de mesura més habituals per comptar els anys de la història són el **segle** (100 anys) i el **mil·lenni** (1.000 anys). Per numerar els segles s'utilitzen els nombres romans.

PRACTICA

1. Situa en aquest eix cronològic les diferents etapes de la història: Prehistòria, Edat Antiga, Edat Mitjana, Edat Moderna i Edat Contemporània. Després pinta-les de diferents colors.

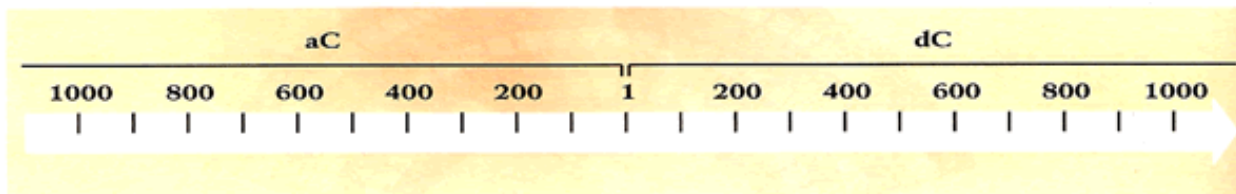

2. Relaciona els caps i cues següents per formar frases:

Els anys de la història •	• abans de Crist.
L'abreviació aC vol dir •	• després de Crist.
El segle i el mil·lenni •	• es compten des de naixement de Jesucrist.
L'abreviació dC vol dir •	• són mesures habituals en història.
Per numerar els segles •	• s'utilitzen nombres romans.

3. Situa els segles següents en l'eix cronològic:

- Segle II aC, segle VII dC, segle VI aC, segle III aC, segle XI dC, segle II dC, segle IX aC, segle V dC •

LA PREHISTÒRIA

La Prehistòria és l'etapa que va des de l'aparició dels primers humans fins a la invenció de l'escriptura l'any 3000 aC, a l'Antic Egipte.

A la península Ibèrica, la Prehistòria arriba fins a l'any 700 aC. A partir d'aquest any ja tenim notícies escrites sobre els habitants del nostre territori.

La Prehistòria es divideix en dos gran períodes: l'**Edat de la Pedra** i l'**Edat dels Metalls**.

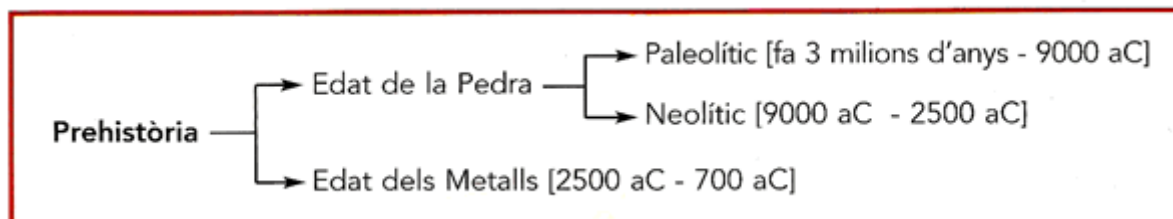
L'Edat de la Pedra, que és la més llarga, es divideix en **Paleolític** i **Neolític**.

Paleolític vol dir "pedra antiga". Se li va posar aquest nom perquè les eines de pedra dels primers humans eren tallades.

Neolític vol dir "pedra nova". Alguns estris de pedra a partir de l'any 9000 aC eren polits.

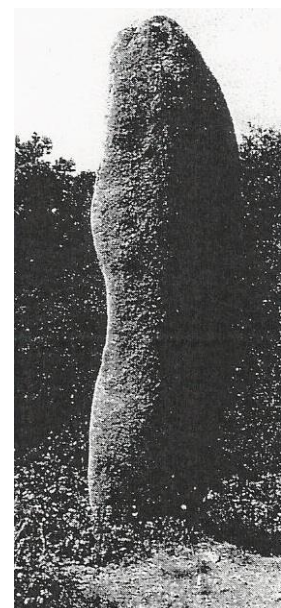
L'últim període de la Prehistòria és conegut com l'**Edat dels Metalls**.

Apareixen les primeres destrals i punyals de **coure**. Ben aviat els homes van aprendre a elaborar estris de **bronze**.

El bronze és la fosa dels minerals de coure i d'estany.

Després es van començar a utilitzar els primers estris de **ferro**.

Durant l'Edat dels Metalls es van fer les primeres grans construccions que s'han conservat fins avui. S'anomenen **megàlits**, que vol dir "grans pedres". Els principals megàlits són el **menhirs** i els **dòlmens**.

Menhir de Palaus
(Alt Empordà)

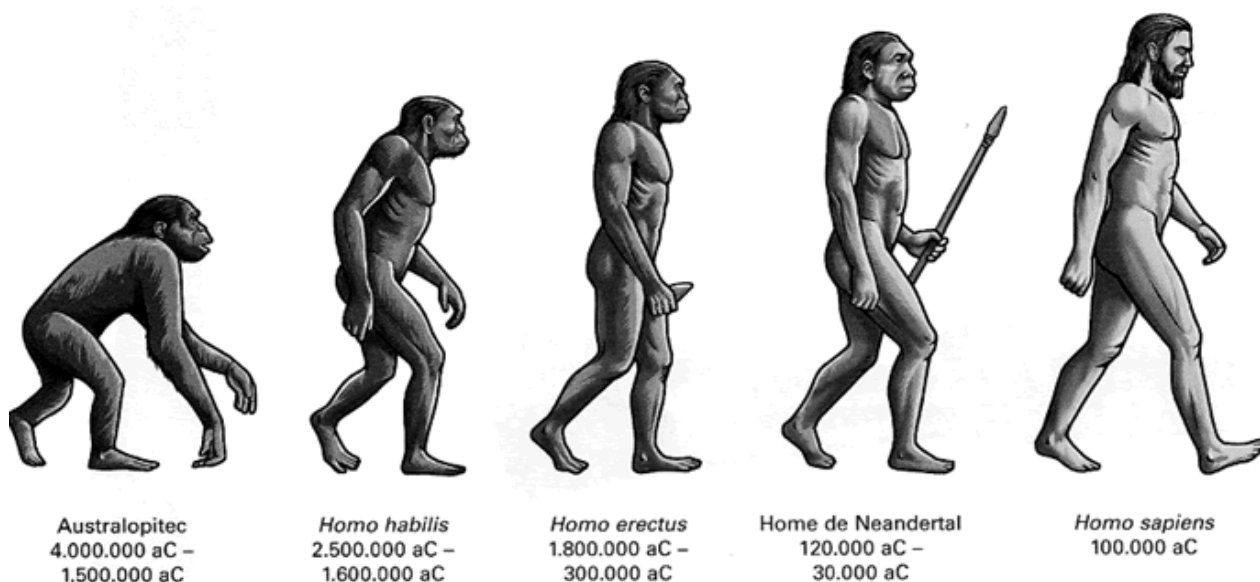
ELS PRIMERS HUMANS

Un ésser viu és “humà” quan camina dret i fabrica eines de pedra o d’os.

Els homes i les dones no van aparèixer de cop i volta sobre la Terra. Van ser el resultat de la llarga evolució d’una espècie de simi.

La **primera espècie humana** va existir fa tres milions d’anys. Eren els **australopitecs**, que vol dir “mones del Sud”. Les restes humanes més antigues d’aquesta espècie s’han trobat a l’Àfrica.

D’aleshores ençà l’espècie humana ha anat evolucionant. Fins ara s’han trobat diferents espècies humanes, com l’**Homo habilis** i l’**Homo erectus**. L’últim ha estat l’**Homo sapiens**. Aquesta és la nostra espècie. Les altres es van extingir.

LA DESCOBERTA DELS PRIMERS HUMANS

Les restes més antigues d'humans d'Europa s'han trobat al jaciment arqueològic d'Atapuerca (Castella-Lleó). Van viure fa 800.000 anys. En territori català, les restes més antigues es van descobrir a Talteüll (Rosselló). Era un home que va viure fa 450.000 anys.

L'any 1971, es va trobar un crani i altres restes a la cova de l'Aragó, prop de Talteüll (Rosselló). Aquesta espècie humana era bípeda i fabricava eines d'os i de pedra per caçar.

L'any 1974, l'antropòleg americà Don Johanson va descobrir un esquelet d'australopitec a Etiòpia (Àfrica). Era una femella de "simi del Sud". Li van posar el nom de Lucy. De l'estudi del seu esquelet, els científics ha deduït que era baixeta (1 m 20 cm d'alt), que va viure al voltant de 25 anys, que era vegetariana i que només menjava fruits i arrels. Era bípeda, és a dir, caminava només sobre els peus. Però podia grimpar pels arbres amb agilitat.

El seu cervell i les dents eren característics dels simis. Les seves cames eren arquejades.

Fins aquest descobriment, els experts creien que els australopitecs van viure fa uns 2 milions d'anys, però Lucy ha estat datada amb una antiguitat entre 3 i 3,6 milions d'anys, la qual cosa significa que els "simis del Sud" ja existien un milió d'anys abans del que es creia.

Procés d'HOMINITZACIÓ

AUSTRALOPITHECUS

Els "simis del Sud" africans

Un dels primers fòssils trobats d'"homes simis", va ser la calavera d'un nen extreta l'any 1924, a Taung, actualment Botswana. Aquest crani tenia trets d'home i simi, i l'espècie rep el nom d'*Australopithecus aferensis*. Des d'aleshores s'han trobat molt més fòssils d'Australopithecus ("simi de Sud"). Tots demostren una procedència d'animals de poca estatura, aproximadament 1,2 m, amb el cervell petit (uns 500 cm³) i grans dents trinxadores per menjar fruita i verdura. Alguns eren de complexió prima i estilitzada, mentre que d'altres eren més fornits i d'ossos grans. Alguns experts creuen que aquests dos tipus corresponen a mascle i femella de la mateixa espècie; d'altres creuen que pertanyen a espècies diferents. Hi ha un ampli debat sobre aquest "simi del Sud" i una confusió sobre la identitat de les restes.

HOMO HABILIS

L'"home hàbil"

Mentre els Australopithecus vivien a l'Àfrica, un altre grup d'homínids començava a sorgir coexistent amb ells. Es considera que aquests van ser els primers humans veritables o "hàbils". Van aparèixer fa uns 2 milions d'anys, possiblement evolucionats a partir dels Australopithecus de complexió més estilitzada. L'*Homo habilis* tenia aproximadament la mateixa estatura que l'Australopithecus però el seu cervell era més gran (uns 700 cm³). L'"home hàbil" tenia un variat mostrari d'eines: trossos de pedra, objectes amb tall, maces, destrals, raspadors i estris per fer d'altres eines.

HOMO ERECTUS

L'"home erecte"

L'*Homo erectus* va fer la seva aparició 1,75 milions d'anys enrere. Era un animal més gran que els homínids anteriors (amb 1,7 m d'estatura), i el seu cervell, d'uns 900 cm³, era molt més gran que el de l'"home hàbil". En aquell moment, Àfrica estava unida a Europa i Àsia, i d'aquí que fos fàcil per al més modern dels nostres avantpassats escampar-se per tot el món. Els seus fòssils s'han descobert a Sud-Amèrica, Europa, la Xina i Indonèsia. L'*Homo erectus* feia una gran varietat d'eines per caçar, emprava el foc per cuinar i escalfar-se i potser va desenvolupar, fins i tot, un llenguatge rudimentari. Els darrer d'aquests homes primitius van morir fa uns 150.000 anys.

HOMO NEANDERTHAL

Els Neanderthals

Fa uns 250.000 anys, abans que l'home erecte acabés extingint-se, va començar a sorgir una nova espècie humana, l'*Homo sapiens* ("home pensant"). Un 180.000 anys després, o sigui, fa 70.000 anys els homes de Neanderthal vivien a Europa. En comparació amb els seus avantpassats primitius, eren superiors en tots els sentits: amb un front gran i circular i un cervell de 1.330 cm³, tan gran com el nostre. En sabem força, de l'home de Neanderthal. Van viure la gran era glacial, per la qual cosa duïen peces fetes amb la pell dels animals morts i s'aixoplugaven dins de les coves. L'esperança mitjana de vida vorejava els 30 anys per als homes i els 23 per a les dones. Alguns patien artritis i la majoria eren destres. Hi ha certes evidències que els homes de neanderthal creïen en una vida posterior a la mort: practicaven cerimònies funeràries i fins i tot posaven flors a les tombes dels morts.

HOMO SAPIENS SAPIENS

L'home modern

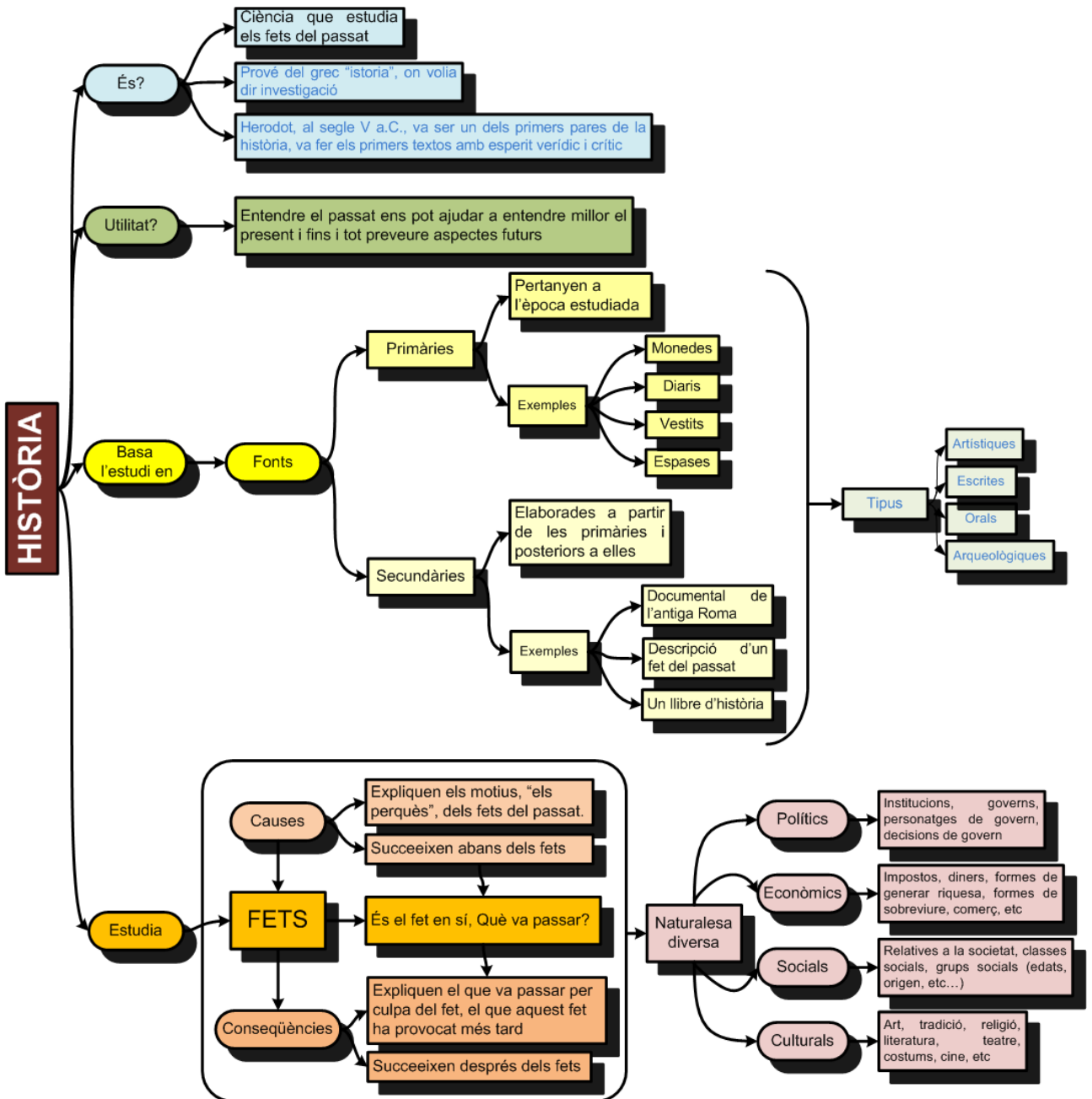
Els homes de Neanderthal van desaparèixer fa uns 30.000 anys i van ser substituïts per un nou i més avançat tipus humà que inicialment va viure a l'Àfrica. Els individus eren hàbils en l'elaboració d'eines, bons treballadors i pintors excel·lents. A mesura que progressaven van començar a emigrar cap a la resta del món i gradualment van anar ocupant el lloc dels Neanderthal. L'home modern va arribar a Austràlia fa uns 50.000 anys i a Nord-Amèrica només en els darrers 10.000 anys.

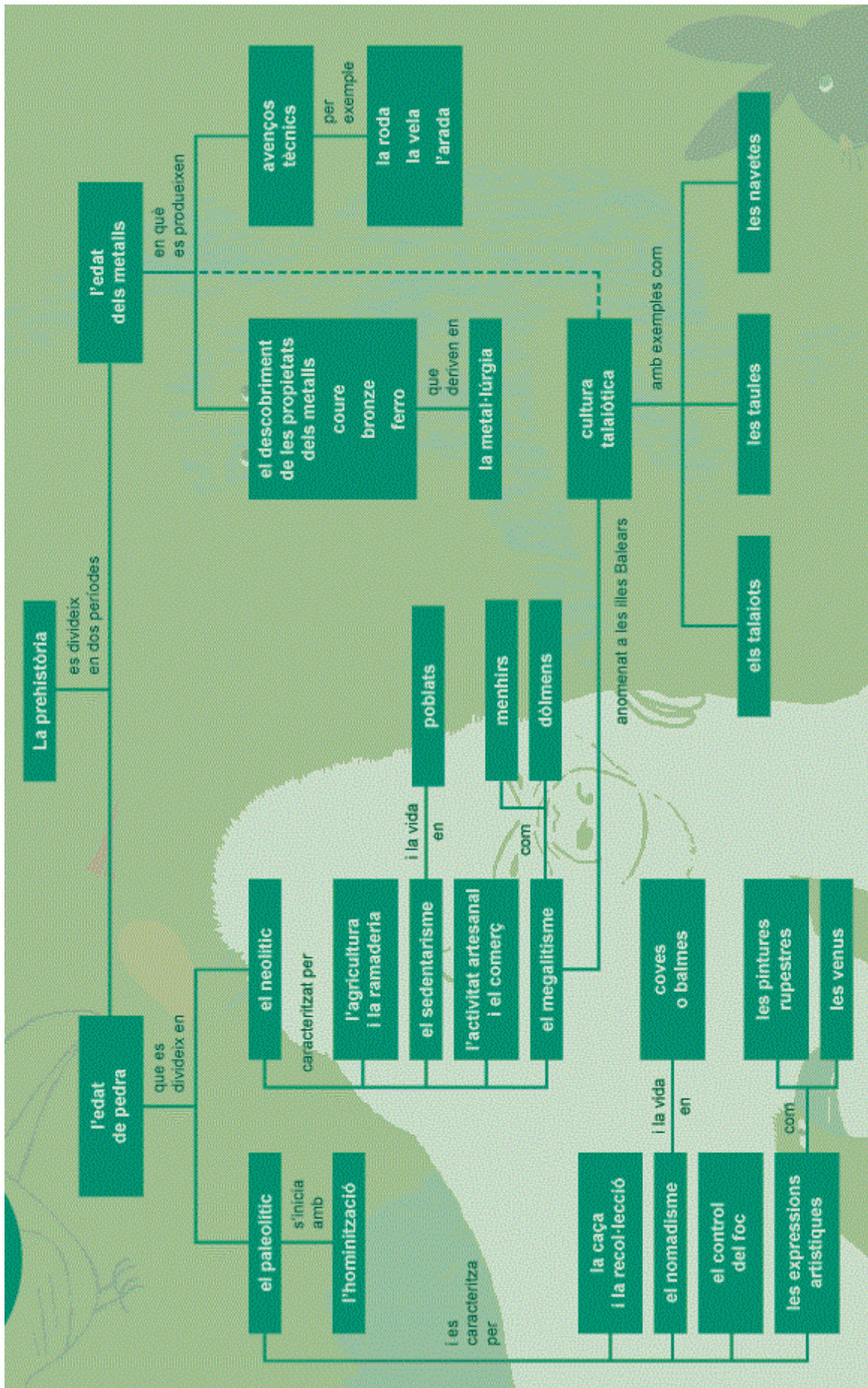
Amb el final de la gran era glacial, l'home va començar a canviar la seva manera de viure: es va assentar i va crear comunitats, tot establint l'albada de la civilització. Fa una 10.000 anys la població mundial podria ser d'uns 10 milions de persones, però 6.000 anys després va augmentar de nombre ràpidament. Cap a l'època en que Juli Cèsar va envair Britània, l'any 55 abans de la nostra era, la població era de 300 milions de persones. Avui és de més de 7.000 milions i continua augmentant.

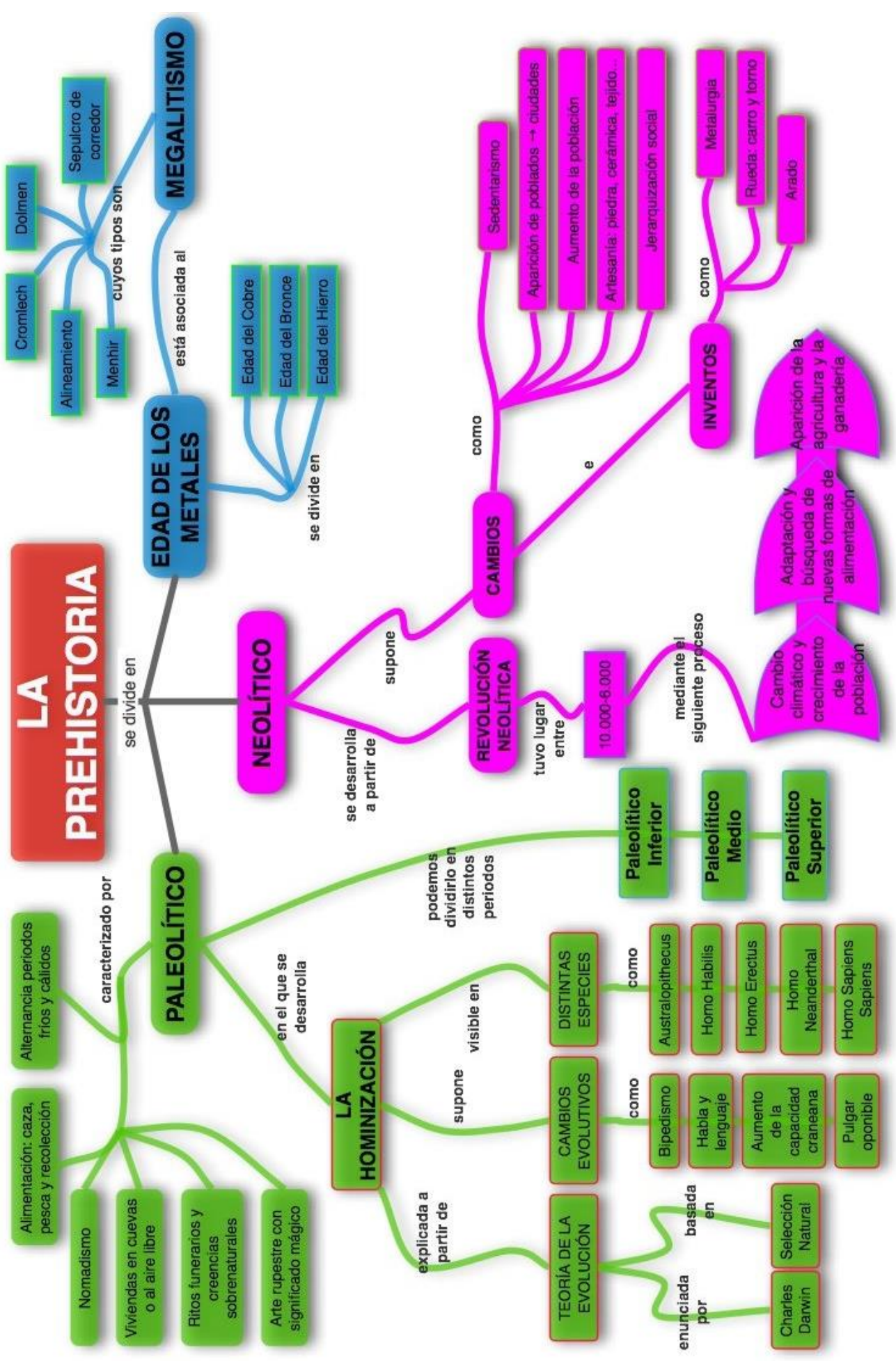
1. Retalla els diferents homínids i col·loca'ls al seu lloc, segons l'evolució.

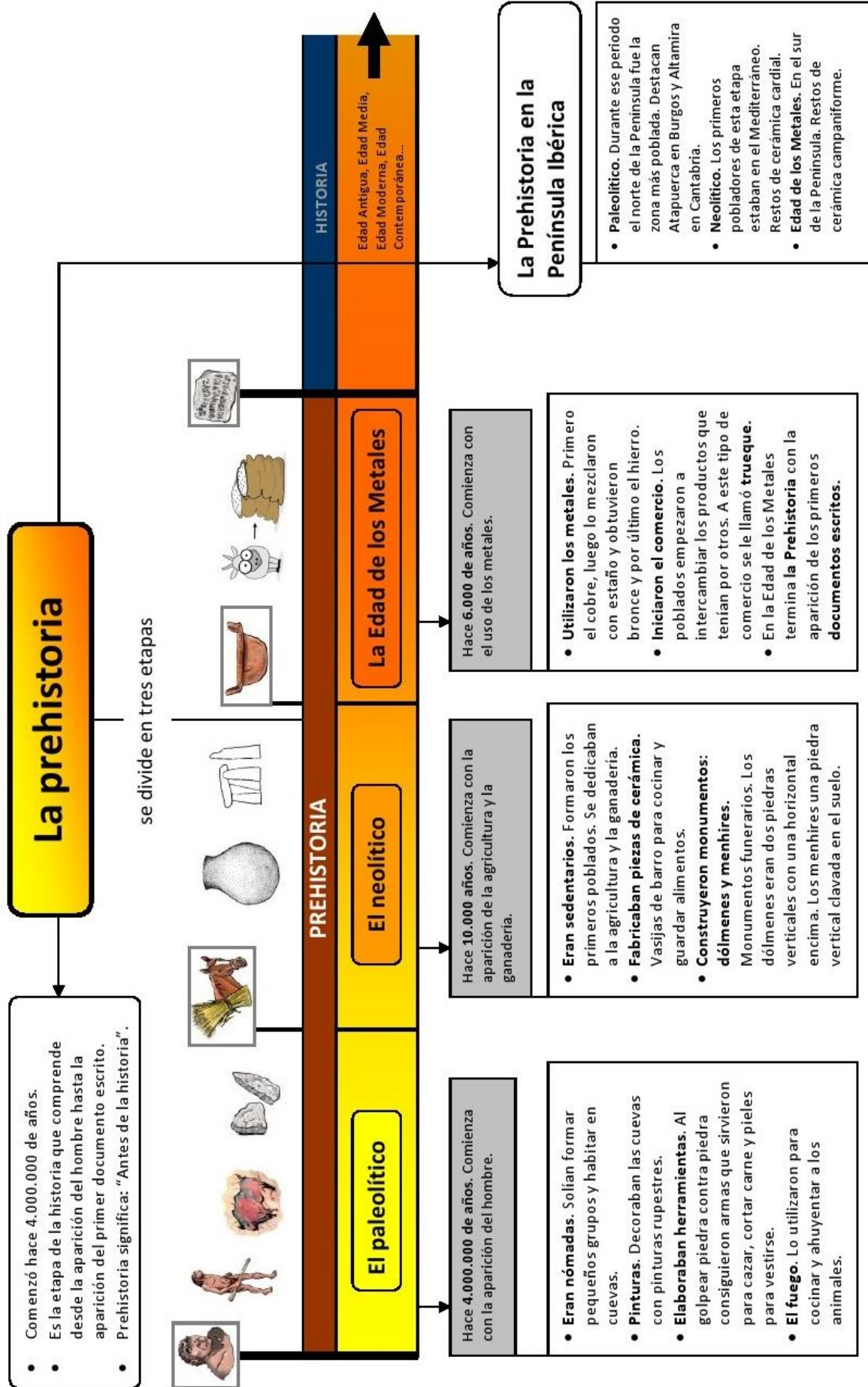
NOM:	NOM:
<p>❖ Enganxa el crani i indica com és.</p>	<p>❖ Enganxa el crani i indica com és.</p>
<p>❖ Enganxa l'homínid i indica les seves característiques.</p>	<p>❖ Enganxa l'homínid i indica les seves característiques.</p>
<p>❖ Penso que...</p>	<p>❖ Penso que...</p>

NOM:	NOM:
<p>❖ Enganxa el crani i indica com és.</p>	<p>❖ Enganxa el crani i indica com és.</p>
<p>❖ Enganxa l'homínid i indica les seves característiques.</p>	<p>❖ Enganxa l'homínid i indica les seves característiques.</p>
<p>❖ Penso que...</p>	<p>❖ Penso que...</p>

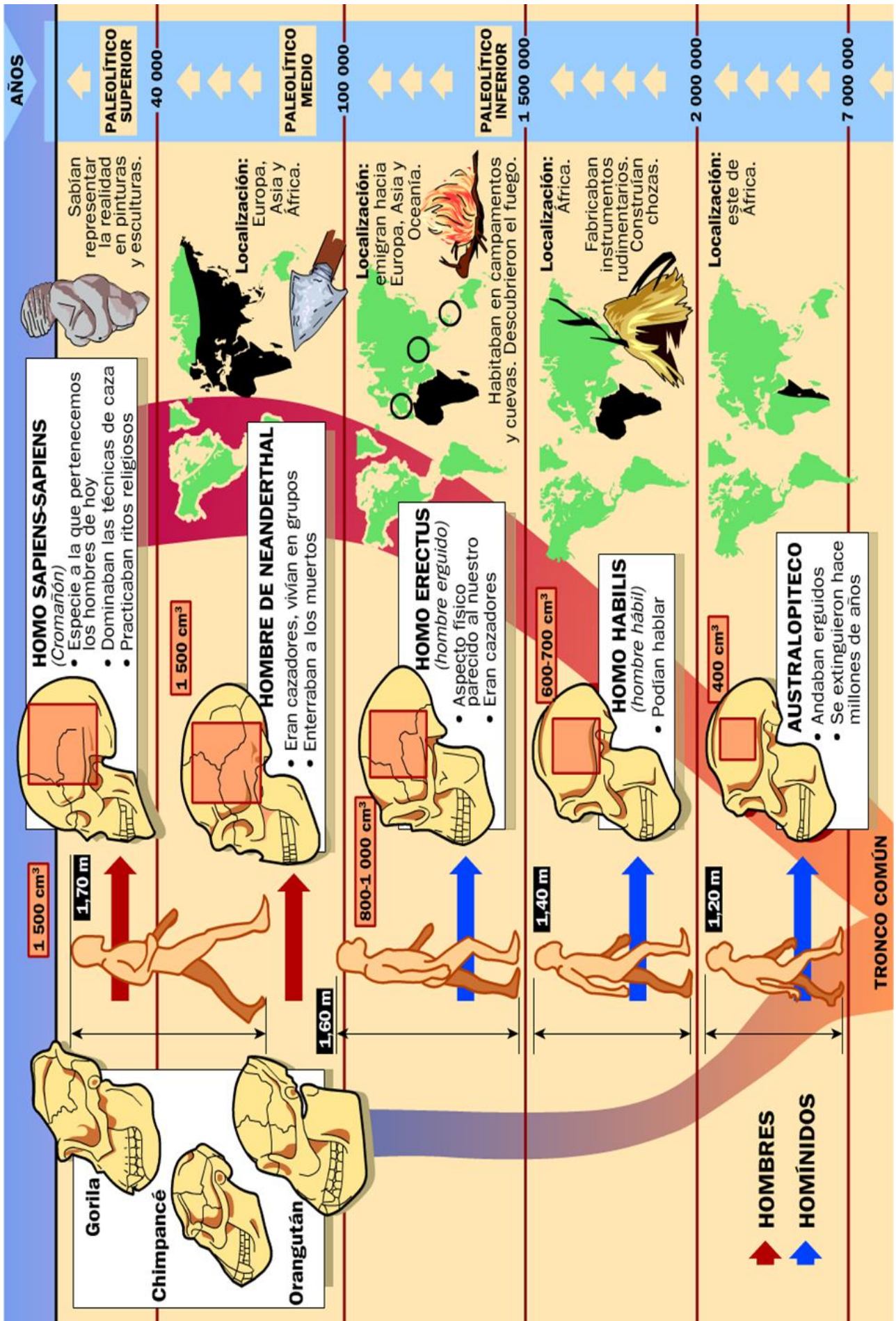

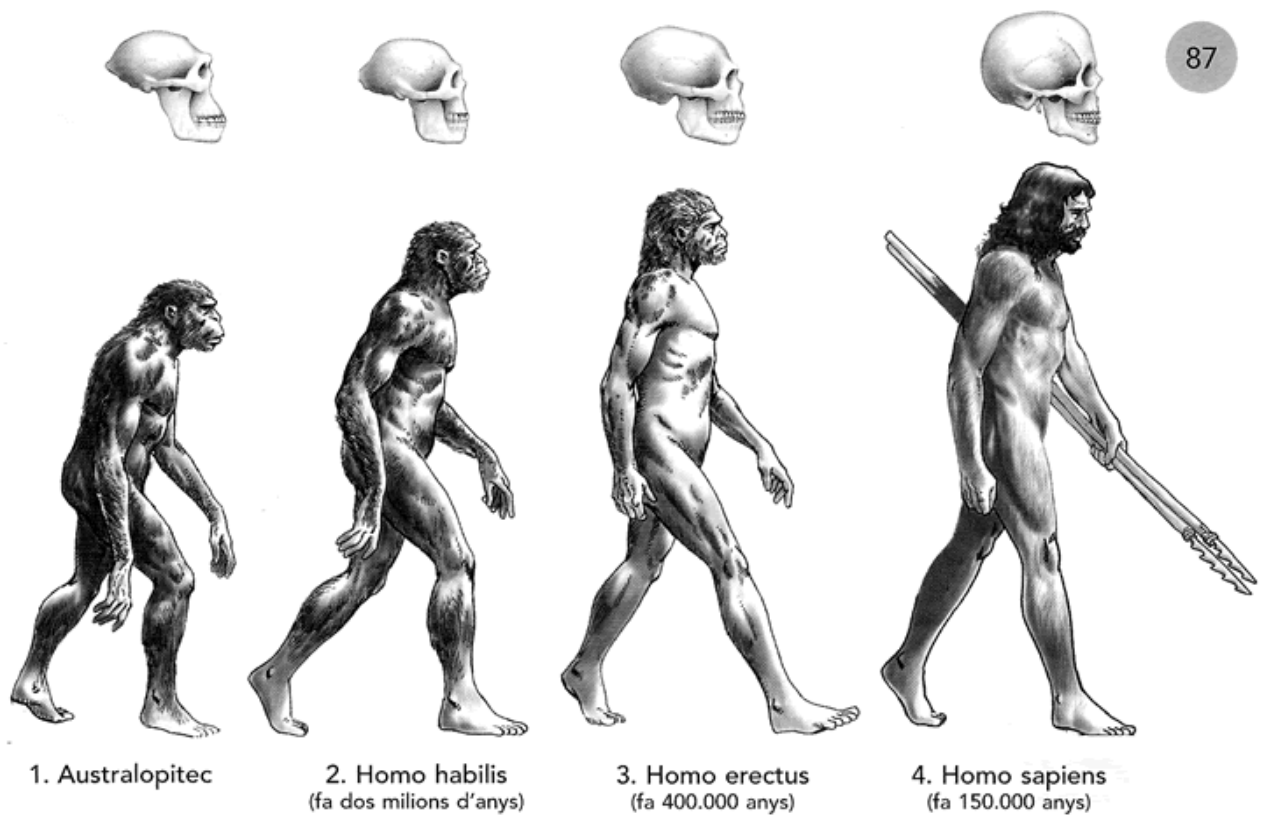

glosario del tema

Prehistoria, Paleolítico, nómadas, Neolítico, sedentarios, menhir, dólmen, Edad de los Metales, trueque.

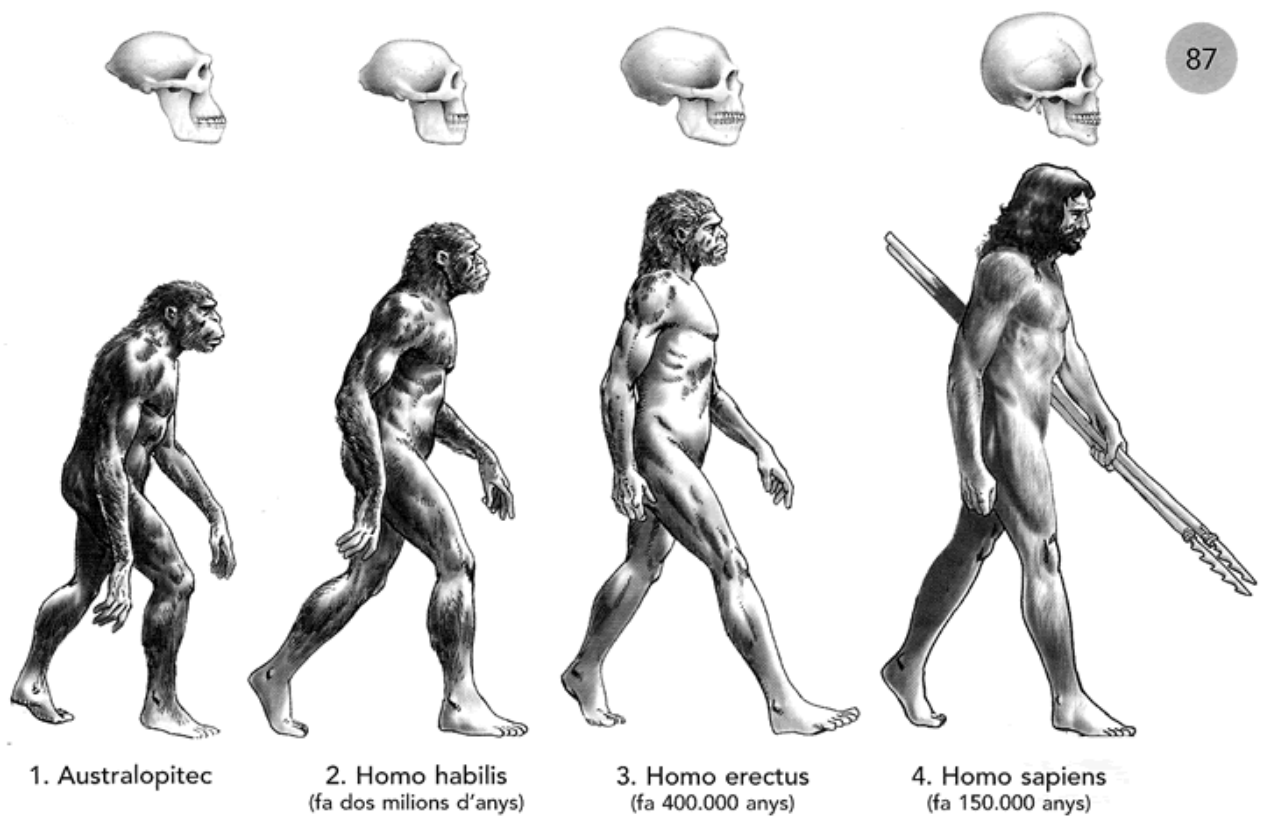

1. Australopithec

2. Homo habilis
(fa dos milions d'anys)

3. Homo erectus
(fa 400.000 anys)

4. Homo sapiens
(fa 150.000 anys)

1. Australopithec

2. Homo habilis
(fa dos milions d'anys)

3. Homo erectus
(fa 400.000 anys)

4. Homo sapiens
(fa 150.000 anys)